ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ОҚУ-АҒАРТУ МИНИСТРЛІГІ
БАЛАЛАРДЫ ЕРТЕ ДАМЫТУ ИНСТИТУТЫ

«Мектепке дейінгі білім беру ұйымының тәрбиелеу-білім беру процесіне ата-аналарды тарту» әдістемелік ұсынымдар

Методические рекомендации «Вовлечение родителей в воспитательно-образовательный процесс организаций дошкольного образования»

Астана 2023

Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігі
Балаларды ерте дамыту институты базасында әзірленген

«Мектепке дейінгі білім беру ұйымының тәрбиелеу-білім беру процесіне ата-аналарды тарту» әдістемелік ұсынымдар: Әдістемелік ұсынымдар. – Астана, 2023. – 25 бет.

Пікір жазғандар:
С.Н.Жиенбаева п.ғ.д. профессор;
Қ.Қ.Қарақұлова, меңгеруші;
А.М. Сейтжаппарова әдіскер.

Әдістемелік ұсынымдарда мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының тәрбиелеу-білім беру процесіне ата-аналарды тарту бойынша ұсынымдар қарастырылады.

Бұл Әдістемелік ұсынымдар мектепке дейінгі ұйымдардың педагогтеріне ұсынылады.

Әдістемелік ұсынымдар «Балаларды ерте дамыту институтының» Ғылыми-әдістемелік кеңесінде қаралып, 2023 жылғы 29 наурыздағы №3 хаттамалық шешіміне сәйкес ұсынылған.

Балаларды ерте дамыту институты, 2023 жыл

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА

Мектепке дейінгі білім беру ұйымының тәрбиелеу-білім беру процесіне ата-аналарды тарту тәрбиелеу процесін жүзеге асыруда қажетті іс-әрекет болып табылады.

Қазіргі кезеңде тәрбиеленушілердің отбасыларымен өзара іс-қимылға, ынтымақтастыққа, оларды мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының тәрбиелеу-білім беру процесіне тартуға ерекше мән берілуде.

Көптеген жылдар бойы мектепке дейінгі ұйымдардың отбасымен өзара қарым-қатынасына, ата-аналарды тәрбиелеу-білім беру процесіне тартуға аса назар аударылмады, балаларды тәрбиелеу және оқыту, дамыту бойынша барлық мәселелерді мектепке дейінгі ұйымдардың өздері шешті. Осы қағида мектепке дейінгі білім беру саласындағы реформа арқылы өзгерді. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңында [1], Мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытуды дамыту моделінде [2] қажетті өзгерістер бағыты айқындалды.

Мектеп жасына дейінгі балаларды тәрбиелеу мен оқыту бойынша ата-аналармен ынтымақтастық нысандары кеңейді, мемлекет пен қоғам тарапынан отбасына деген қарым-қатынас, өзара іс-қимылдың мазмұны мен нысаны өзгерді, әртүрлі терминдер қолданылды.

Мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытуды дамыту моделінде «баланы толыққанды дамыту» ұғымына – «....қимыл белсенділігіне жағдай жасау, пайдалы және құнарлы тамақтандыру, достық қарым-қатынас орнату және дамытушы ортаны ұйымдастыру арқылы қамтамасыз етілетін баланың физикалық, психологиялық, әлеуметтік, эмоционалдық денсаулығы мен қауіпсіздігі» деген түсінік беріледі [2, 2].

Мектепке дейінгі ұйым бұл алғашқы әлеуметтік институт болып табылады, ата-аналардың байланыс орнататын, педагогикалық ағарту мен білімі басталатын алғашқы тәрбиелеу-білім беру ұйымы.

Әдістемелік ұсынымдарда ата-аналарды мектепке дейінгі ұйымның тәрбиелеу-білім беру процесіне тартудың теориялық негіздері, сондай-ақ ата-аналардың балабақшамен өзара іс-қимыл тәжірибесі қарастырылады.

Бұл материал мектепке дейінгі білім беру ұйымының тәрбиелеу-білім беру процесіне ата-аналарды тарту бойынша мектепке дейінгі ұйымдардың педагогтері үшін әдістемелік құрал және ұсынымдар болып табылады.

КІРІСПЕ

Қазіргі қоғамда мектепке дейінгі білім беру ұйымы мен отбасының өздеріне тән ерекше қызметтері мен өз орны бар. Алғашқы педагогтер ата-аналар болып табылады. Олар балалық шақта баланың жеке басының адамгершілік, физикалық және зияткерлік дамуының негізін құруы тиіс. Мектеп жасына дейінгі баланың толыққанды, жеке дамуы үшін ересектермен үнемі бірлескен іс-әрекет қажет, ол тек отбасының баланың білім алуына қатысқанда ғана мүмкін болады. Отбасы осы қызметте белгілі бір орны бар тәрбиелеу - білім беру іс-әрекетіне жеке-тұлғалық қатысы бар субъектіге айналады.

Педагогтер мен ата–аналар ынтымақтастығының негізгі тәсілдерінің бірі бірлескен іс-әрекетті ұйымдастыру, оны жүзеге асыру кезінде ата-аналар мектепке дейінгі ұйымның қызметіне қатысады және тәрбиелеу- білім беру процесінің белсенді қатысушы бола алады.

Субъектілердің өзара іс-әрекеті табысқа қол жеткізудің белгісі болып табылады, ол мақсаттардың сәйкестігімен, өзара іс-қимылға қатысушылар арасында рөлдер мен қызметтердің бөлінуімен сипатталады [3].

Мектепке дейінгі білім беру ұйымының басшылығы мен педагогикалық ұжымы мектепке дейінгі білім беру ұйымдары мен отбасының өзара іс-қимылының бастамашысы болуы тиіс, ол үшін «педагог – бала – ата-ана» жүйесінде қарым-қатынас жүйесін құру үшін психологиялық-педагогикалық технологияларды меңгеру қажет [4].

«Мектепке дейінгі білім беру ұйымының тәрбиелеу-білім беру процесіне ата-аналарды тарту» әдістемелік ұсынымдарының өзектілігі : «Тәрбиелеу мен дамыту ерте балалық шақтан басталады, бұл ғылыми тұжырымдармен дәлелденген. Балаларды тәрбиелеуде отбасындағы жайлы жағдай, ата-аналардың моральдық қасиеттері зор маңызға ие. Сондықтан балаларды дамыту мен тәрбиелеу үшін отбасы мен мектепке дейінгі ұйымның күш-жігерін біріктіру қажет»-деген тұжырымдармен айқындалған [2,7].

Әдістемелік ұсынымдардың мақсаты ата-аналардың баланың даму процесіне тарту мен қызығушылығын арттыру бойынша педагогтерге әдістемелік көмек көрсету.

Міндеттері: мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының тәрбиелеу-білім беру процесіне ата-аналарды тарту бойынша негізгі тәсілдерді ашу; балабақшалардың тәрбиелеу -білім беру процесіне ата-аналардың қатысу мүмкіндіктерін айқындау; мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының тәрбиелеу -білім беру процесіне ата-аналарды тарту бағыттары мен нысандарын сипаттау болып табылады.

Жұмыстың мектепке дейінгі білім беру ұйымының тәрбиелеу-білім беру процесіне ата-аналарды тарту бағыты мектепке дейінгі білім беру ұйымы ұжымы тарапынан ерекше дайындықты, сондай-ақ ата-аналардың балаларымен бірге педагогтерден үйренуге, педагогтермен бірге балаларын үйретуге деген ұмтылысын талап етеді.

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУ ҰЙЫМЫНЫҢ ТӘРБИЕЛЕУ - БІЛІМ БЕРУ ПРОЦЕСІНЕ АТА-АНАЛАРДЫ ТАРТУДЫҢ ТЕОРИЯЛЫҚ НЕГІЗДЕРІ

Мектепке дейінгі ұйым мен отбасы баланы ерте жастан әлеуметтендірудің екі маңызды институты болып табылады. Олардың тәрбиелеу қызметтері әртүрлі, бірақ мектепке дейінгі ұйым мен отбасының өзара әрекеті баланың жан-жақты дамуы үшін маңызды. Бала үшін отбасылық тәрбиеге басымдық беріледі, бірақ ата-аналар әрдайым дұрыс әрекет ете бермейді, сондықтан ата-аналар мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының тәрбелеу-білім беру процестеріне қатысуы тиіс.

Ата-аналарға балабақшадағы тәрбиелеу- білім беру процесінің белсенді қатысушылары болуға мүмкіндік беретін қолайлы жағдайлар жасау қажет.

Іс-қимыл үшін тұлғаның қарым –қатынас жасауына негіз болып табылатын, ата-аналар мен педагогтердің өзара іс-қимыл нәтижесінде белгілі бір қарым-қатынастар пайда болады. Мақсаттары, қызығушылықтары келісілгенде, өзара іс-қимыл субъектілерінің мінез-құлқы бірге қабылданғанда тәрбиелеу- білім беру қызметіне бірге белсенді қатысуы жүзеге асады.

Қатысу ұғымы әр түрлі мағынада түсіндіріледі, бірақ сонымен бірге осындай көрсеткіштердің: өзара іс- әрекет субъектілерінің жеке таңдауы (П.Л.Ландсберг), іс-әрекетке жоғары мотивация (А.Н.Леонтьев), іс-әрекетке шығармашылық тәсіл (Н. А. Бердяев) қатысуымен көрінетін жалпы заңдылық байқалады [5].

Мектепке дейінгі білім беру педагогтерімен ата-аналардың бірігіп іс - әрекетке және тәрбиелеу-білім беру процесіне қатысуы педагогтер мен ата-аналардың өзара іс-қимылының ең жоғары деңгейі болып табылады.

В.А. Сухомлинский өз еңбектерінде отбасылық және қоғамдық тәрбиенің өзара іс-қимыл туралы идеяларын дамыты. Онда: «мектеп жасына дейінгі бала өзін, басқа адамдарды ата-анасының әрекеттері арқылы отбасымен айқындайды.Сондықтан да егер мектеп отбасымен байланыста болса, егер тәрбиешілер мен ата-аналар арасында сенім мен ынтымақтастық қарым-қатынас орнатылса, тәрбиенің міндеттерін табысты шешуге болады» -деп атап көрсеткен [6, 211-бет]. Сонымен қатар отбасы мен қоғамдық тәрбиенің өзара іс-қимыл идеясын дамытты.

Тәрбиелеу-білім беру процесіне қатысушылар (педагогтер, ата-аналар) арасындағы өзара іс-қимыл барысында олардың сипаттамаларымен әртүрлі байланыстар пайда болады (1-кестеде көрсетілгендей):

- ақпараттық;
- ұйымдастырушылық-әрекеттік;
- коммуникативті;
- басқару және өзін-өзі басқару.

1-кесте Тәрбиелеу-білім беру процесіне қатысушылар арасындағы байланыс

№	*Байланыс түрлері*	*Байланыстар сипаты*
1	Ақпараттық	*Ақпараттық байланыстар* ата-аналар мен педагог ындағы ақпарат алмасумен сипатталады.

		Педагог тарапынан ата-аналар әрқашан біле бермейтін ардың құрдастарымен күнделікті қарым-қатынас кезінде етін жағымды немесе жағымсыз қасиеттері туралы ата-арға ақпарат таратылуы мүмкін. Педагог бала тәрбиелеу мен беру туралы ата-аналарға пайдалы және қызықты ақпарат ұсынуы мүмкін. Ата-аналар өз тарапынан тәрбиешіні бала тәрбиесіндегі үрлермен, жетістіктермен немесе отбасылық мәселелермен стыра алады. Педагог тарапынан ақпараттар топтамасы белгіленгеннен диалогтың сенімділігіне ғана қол жеткізуге болады. Ата-ар ақпаратпен жауап беру кезінде тәрбиеші ата-аналармен қарым-қатынасты қолдап, ата-аналарға белсенді рөлді ырады. Педагог пен ата-аналар ақпарат алмасқаннан кейін баланың басын бірге зерттей алады, белгілі бір балабақшада жалпы иелеу бағдарламасын құра бастайды.
2	Ұйымдастырушылы екеттік	*Ұйымдастырушылық-әрекеттік* байланыстар тәрбиешілер ынан олардың мақсаттарына жетуді қамтамасыз ететін иелеу құралдарын пайдалану әдістерін білетін кәсіби мамандар де көрінеді. Құралдар мен әдістер тәрбиелеу жағдаятарының шеліктеріне байланысты таңдалады және оларды пайдалану де нысандарға айналады, онда ата-аналар педагогикалық тік жағдайында болуға мүмкіндік алады. Ынтымақтастық үшін педагогтер негіз жасайды. Педагог пен ата-ана арасындағы ұйымдастырушылық-енділік байланыстарын құру шеңберінде, педагог мектепке гі ұйымның жылдық жоспарына сәйкес ұйымдастырылған іс-ларды, сондай-ақ мерекелерді ұйымдастыруға және өткізуге наларға қатысуға мүмкіндік беруі керек.
3	Коммуникативті	*Коммуникативті байланыстарды* орнатуда педагогке кші рөл беріледі.Педагогтің психология, дау-жанжалдарды у, қарым-қатынас орнату әдістері туралы білімі ата-аналармен аныс орнатуда негізгі рөл атқарады. Ата-аналардың байланысқа шығуға, сындарлы диалогқа е, тәрбиелеу-білім беру процесіне қатысуға және бірлескен ыс түрлеріне қатысуға деген ұмтылысы мектепке дейінгі ұйым огінің бастамашылық еткен қарым-қатынасының жалғасы ды.
4	Басқару және өзін-асқару	*Басқару және өзін-өзі басқару* мектепке дейінгі ұйым ынан өзара іс-қимыл жүйесін құруды, ата-аналардың осы өзара мыл жүйесін ұйымдастыруға және іске асыруға қатысуын йді. Әрбір мектепке дейінгі білім беру ұйымы баланы тәрбиелеп қоймай, ата-аналарғада бала тәрбиесі туралы кеңес бере ы. Мектепке дейінгі ұйым педагогтері балалардың ешілері ғана емес, сонымен қатар ата-аналардың балаларды

		иелеу бойынша серіктестері болып табылады.

Мектепке дейінгі білім беру ұйымының тәрбиелеу-білім беру процесіне ата-аналарды тарту ата-аналардың белгілі бір эмоционалды-тұлғалық сипаттамаларына және мектепке дейінгі білім беру педагогының кәсіби әдебіне байланысты әртүрлі тәсілдерді қажет етеді (2-кесте) :

– жүйелі тәсіл;

– іс-әрекеттік тәсіл (А.Н. Леонтьев);

– диалогтік тәсіл (Ж.К. Исаев [7]).

2-кесте – Мектепке дейінгі ұйымдағы тәрбиелеу -білім беру процесінің барлық қатысушыларының қатысуын қалыптастыру тәсілдері

№	*Тәсілдер түрлері*	*Тәсілдер сипаттамалары*
1	Жүйелі	Мектепке дейінгі білім беру ұйымының ата-аналармен өзара іс-қимылы ата – аналардың тәрбиелеу-білім беру процесіне қатысуы контекстіндегі лі тәсіл, дербес компоненттерді – мақсаттарды, субъектілерді, мазмұнды, ерді, нысандарды, педагогтер мен ата-аналардың өзара іс-қимыл есінің құралдарын өзара байланысты элементтердің жиынтығы ретінде стыруды қамтиды. Педагогтер мен мен ата-аналардың өзара іс-қимылында жүйелі тәсілді ге асырған кезде тәрбиелеу- білім беру процесі бірыңғай құрылым ерінде іске асырылады.
2	Іс-еттік тәсіл	Адамның белгілі бір қасиеттерінің қалыптасуы іс-әрекет арқылы жүреді. кағдайда тек осы іс-әрекетке сұранысқа ие қасиеттер қалыптасады. Тек іс-ет адамның мәдениетті, таным тәсілдерін және әлемді қайта өзгерту дерін меңгеруіне ықпал етеді (А.Н.Леонтьев). Тиісінше іс-әрекет арқылы диалогтік, эмоцияға толы қарым- қатынастар птасады; ата-аналарды ойын, шығармашылық, тәрбиелеу мен білім беру етіне тарту арқылы баланың бірлескен іс-әрекетінің субъектісі ретінде ң тәрбиелік мүмкіндіктерін, жеке коммуникативті қасиеттерін, толыққанды ын жүзеге асыру және дамыту мүмкіндіктері ашылады. Педагогтер мен ата-аналар өздерін сезініп, таным мен қарым-қатынас ектілері тұрғысынан әрекет ете бастайды, бұл тәсілді жүзеге асыру үшін гогтер мен ата-аналардың өзара іс-қимылы бойынша арнайы жұмыс талап ді.
3	Диалогтік	Педагогтер мен ата-аналардың өзара іс-қимылы үшін *диалогтік тәсіл* ерінде жаңа мүмкіндіктер ашылады. Өзара іс-қимылды жүзеге асырудағы диалогтік тәсіл педагогтер мен ата-ардың диалогтық ұстанымының болуын болжайды, бұл педагогтер мен ата-ардың жеке қызметін өзектендіреді, құндылықты таңдауға, сыни лдауға және туындаған мәселелердің шығармашылық шешімін іздеуге л етеді. Ата-аналар мен мектепке дейінгі ұйым педагогтерінің өзара іс-қимылын дастырудағы диалог нақты білімді, біліктер мен дағдыларды меңгеруге ктеседі, ақпарат алмасу танымдық іс-әрекетке ықпал етеді. Өзара іс-қимылдың диалогтік тәсілі кезінде педагогтер мен ата-аналар ындағы тең құқылы серіктестік қарым-қатынас, балаларды тәрбиелеуде даған проблемаларды шешудің алқалы тәсілдерін іздеу; диалогта әр сушының жеке қасиеттерін түсінуге негізделген өзара іс-қимылдың ерекше ологиялық негізі; өзара іс-қимылдың табыстылығының белгілі бір

		тары (барлық қатысушылардың жағымды эмоционалды көңіл-күйі; ны тәрбиелеу мен оқытуда мазмұнға, нысандарға және т.б. қойылатын ытарды таңдау маңызын сезіну) тән.

Бұл тәсілдер мектепке дейінгі білім беру ұйымдарында педагогтер мен ата-аналардың өзара іс-қимылының белгілі бір мақсатты, когнитивті, іс-әрекеттік құрылымдық компоненттерінің болуын, мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының тәрбиелеу -білім беру процесіне ата-аналарды тартуды айқындайды (3-кесте).

3-кесте –Мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының тәрбиелеу -білім беру процесіне ата-аналарды тарту компоненттері

№	Компоненттер	Сипаттама
	Мақсатты	– баланың толыққанды дамуы мәселелеріндегі педагогтер мен налардың бірлігі әлеуметтік маңызды мақсатқа қол жеткізуге сіп талпынушылық ; – қарым-қатынастың коммуникативті мәдениетіне негізделген ығушылықтарына сәйкес атмосфера құруға ұмтылудағы педагогтер ата-аналардың өзара іс-қимыл бағыты.
	Когнитивті	–өзара іс-қимыл әдістері мен тәсілдерін қолдану, қызметтерді , бірлескен басшылықтың құрылымы туралы ата-аналардың білім немесе педагогтердің білімінің болуы Іс-әрекет; - мектеп жасына дейінгі балаларды тәрбиелеу саласындағы ата-ардың психологиялық-педагогикалық құзыреттілігі; - педагогтермен және мектепке дейінгі ұйым балаларымен скен іс-әрекет шеңберінде алынған тәжірибе; - іскерлік ынтымақтастық тәжірибесі және бірлескен іс-әрекеттер жауапкершілік.
	Іс-әрекет	– мектепке дейінгі ұйымның тәрбиелеу-білім беру процесіне ата-арды тарту бойынша бірлескен іс-әрекет.

Осылайша, бірыңғай процеске қатысушылардың өзара іс-қимылының әртүрлі нысандарын пайдалану мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының тәрбиелеу- білім беру процесіне ата-аналардың белсенді қатысуына ықпал ететін болады.

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУ ҰЙЫМЫНЫҢ ТӘРБИЕЛЕУ-БІЛІМ БЕРУ ПРОЦЕСІНДЕГІ ПЕДАГОГТЕР МЕН АТА-АНАЛАРДЫҢ ӨЗАРА ІС-ҚИМЫЛ ТӘЖІРИБЕСІ

Балабақшада белгілі бір іс- шараларды ұйымдастырған кезде ата-аналар тәрбиешінің көмекшісі ретінде әрекет етеді (әрбір мектепке дейінгі ұйымның жоспарына сәйкес).

Процеске ата-аналардың ынтымақтастығы мен қатысуының *үлгілік нұсқалары:*

– балалар мен ата-аналардың шығармашылық шеберханалардағы бірлескен шығармашылығы, олардың арасындағы жақсы сенімді қарым-қатынасты қалыптастырады, баланың дамуына оң әсер етеді және оны ынтымақтастыққа үйретеді;

– ата-аналар қойылымдарда ертегі кейіпкерлерінің рөлін ойнайды;

– балалармен бірге әртүрлі техникадағы ертегілерге иллюстрациялар жасайды;

– топ үшін мерекеге арналған әшекейлер жасайды;

–ата-аналар түрлі тақырыптағы көрмелерді ұйымдастыруға және өткізуге қатыса алады;

– балаға көрмеге экспонаттарды таңдауға, дұрыс сөйлем құрастыруға көмектеседі;

– ата-аналар мен балалар көрмеде бірге экскурсия жетекшісі ретінде әрекет етеді;

– тәрбиеленушілердің аналарының бірі аптасына бір рет жоспарланған уақытты бүкіл топпен өткізеді, әр ана өзінің талантын және кіші жастағы балаларға өз өнерін көрсетеді(«Аналар мектебі»);

– балабақшадағы мерекелерге қатысады.

Ата-аналарды тәрбиелеу-білім беру процесіне тарту мен ынтымақтастықтың бұл нұсқалары Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасының мақсаттары мен міндеттеріне, сондай-ақ мектепке дейінгі ұйымның жылдық жоспарына сәйкес өзгеруі мүмкін.

Мектепке дейінгі ұйымының тәрбиелеу - білім беру процесіне ата-аналарды тартудың әртүрлі нысандарының үлгілік тізімі ұсынылады (4-кесте).

4-кесте – Мектепке дейінгі ұйымының тәрбиелеу және білім беру процесіне ата-аналардың қатысуының әртүрлі нысандарының үлгілік тізімі

№	МДҰ –ның тәрбиелеу-білім беру есіне ата-аналардың қатысу нысандары	Түрлері
1	Алдын-алу жұмысын ұйымдастыру	– балаларды қатыгездіктен қорғау нша; – балалардың бойында өзіне және өз індіктеріне деген сенімділікті қамтитын, дың әрбіреуі жақсы, оны жақсы көреді деген мды сезімді қалыптастыру мәселелері нша
2	Қатысу	– ойындарға, – эстафеталарға

3	Балаларды үйрету	– футбол ойнау, – хоккей, – қармен ойнау (қимыл әрекеті).
4	Ұйымға көмектесу	– МДҰ заттық-дамытушы ортасы; – серуендеуге арналған учаскелер, – шеберлік сабақтары (еңбек әрекеті).
5	Шеберлік – сыныптары, тәжірибелер, ідар	– қарапайым заттармен; – пазлдар жинау; – қойылымдар, өлең композицияларын ету (әдеби шығармаларды оқу, ландырылған іс-әрекет).
6	Балалармен және тәрбиешілермен сіп	– ойнау, - мүсіндеу, - пісіру, - әңгімелесу, - ойлап табу, - қолдан жасау, - отырғызу, - қопсыту, - бояу.

Мектепке дейінгі білім беру ұйымының тәрбиелеу-білім беру процесіне ата-аналарды тарту бойынша ұсынымдар:

1) ұйымдастырылған іс-әрекеттің әртүрлі кезеңдерінде ата-аналармен өзара іс-қимылды ұйымдастыру:

2) тәрбиелеу-білім беру процесіне ата-аналарды бақылаушыдан ұйымдастырушыға және жүргізушіге дейін біртіндеп тарту ұсынылады;

3) педагогтер ата-аналарға мектеп жасына дейінгі балалармен ынтымақтастықтың педагогикалық тәсілдерін меңгеруге көмектесу қажет;

4) өзара іс-қимыл нысандары әр түрлі болуы мүмкін, ең бастысы-ата-аналар балаларды тәрбиелеу мен оқытуда өздерін ешкім алмастыра алмайтынын сезіну;

5) педагогтер өзара іс-қимыл нысандарын таңдау кезінде тәрбиеленушілердің ата-аналарының таланттарын барынша пайдалануы қажет.

ҚОРЫТЫНДЫ

Қазіргі қоғамның талабына сәйкес мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының білім беру процесіне ата-аналарды тарту бойынша әдістемелік ұсынымдар әзірлеу құндылық бағдарлары мен адамгершілік мұраттарының өзгеруіне байланысты. Бұл педагог - бала -ата-ана сияқты салаға да әсер етті.

Мектепке дейінгі ұйымдардың ата-аналармен өзара ынтымақтастығы, ата-аналарды білім беру процесіне белсенді түрде тарту маңызды, себебі көптеген мамандар жеке тұлғаны дамытуда және қоршаған ортамен үйлесімді өзара іс-қимылды қалыптастыруда мектепке дейінгі жас ең қолайлы деп санайды.

Мектепке дейінгі білім беру ұйымының тәрбиелеу-білім беру процесіне ата-аналарды тарту бойынша әдістемелік ұсынымдар педагогтер мен ата-аналардың балабақшаның ата-аналармен өзара іс-қимыл нысандарына, педагогтердің, тәрбиеленушілердің және олардың ата-аналарының бірлескен іс-әрекеті мен қарым-қатынасын ұйымдастыру тәсілдеріне назар аударуға арналған.

Мектепке дейінгі ұйымның тәрбиелеу- білім беру процесіне ата-аналарды тарту балаларды, педагогтерді ата-аналарды және бір командаға біріктіруге, олардың арасында сенімді қарым-қатынас орнатуға, мейрімділікке, жанашырлыққа, бір-біріне көмектесуге тәрбиелейді.

Бұл әдістемелік ұсынымдар педагогтерге ата-аналардың баланың даму процесіне қызығушылығын арттыруға және мектепке дейінгі білім беру ұйымының тәрбиелеу-білім беру процесіне ата-аналарды тартудың негізгі тәсілдерін ашуға, ата-аналардың тәрбиелеу-білім беру процесіне қатысу мүмкіндіктері мен түрлерін айқындау бойынша әдістемелік көмек көрсетуге арналған.

Мектепке дейінгі білім беру ұйымының тәрбиелеу - білім беру процесіне ата-аналарды тарту балаларды тәрбиелеу және дамыту бойынша бірігіп жұмыс атқаруды, ата-аналарды білім беру және тәрбиелеу мәселелерінде психологиялық-педагогикалық қолдауды, ата-аналардың денсаулық сақтау саласындағы құзыреттілігін арттыруды, ата-аналардың педагогикалық білім кеңейтуді, ынтымақтастық тәжірибесі мен біріккен іс-қимыл үшін жауапкершілікті көздейді.

ҚОЛДАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. «Білім туралы» Қазақстан Республикасының Заңы 2007 жыл 27 шілде № 319-III, өзерістермен 26.02.2023. – 2023г. https://adilet.zan.kz/rus/docs/Z070000319).

2. «Мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытуды дамыту моделі» ҚР Үкіметінің қаулысы 2021 ж. 15 наурыз № 137. – 2021. – (https://adilet.zan.kz/rus/docs/P2100000137).

3. Гуманитарная сфера и права человека: Конвенция о правах ребенка 1989 г. (принята Генеральной Ассамблеей ООН 20.11.1989 г., ратифицирована третьей сессией Верховного Совета СССР 13.06.1990 г. – М., 1992. – С. 98-112.

4. Зверева О. Вовлечение родителей в образовательный процесс ДОО как составляющая взаимодействия с семьей // Дошкольное воспитание. – 2016. – №5. – С. 70-75.

5. Леонтьев, А.Н. Деятельность. Сознание. Личность. – М.: Смысл, Academia, 2005. – 352 с.

6. Сухомлинский В.А. Сердце отдаю детям. – М.,1989. – 153 с.

7. Исаева Ж.К. Общая теория диалога: Монография. - Павлодар: ПГПИ, 2012. - 155 с.

МАЗМҰНЫ

1	Түсіндірме жазба	3
2	Кіріспе	4
3	Мектепке дейінгі білім беру ұйымының биелеу - білім беру процесіне ата-аналарды гудың теориялық негіздері	5
4	Мектепке дейінгі білім беру ұйымының биелеу-білім беру процесіндегі педагогтер мен аналардың өзара іс-қимыл тәжірибесі	9
5	Қорытынды	11
6	Қолданылған әдебиеттер тізімі	12

Разработаны на базе Института раннего развития детей Министерства просвещения Республики Казахстан

Методические рекомендации «Вовлечение родителей в воспитательно-образовательный процесс организаций дошкольного образования»: Методические рекомендации. – Астана, 2023. – 25 стр.

Рецензенты:
Жиенбаева С.Н. д.п.н., профессор;
Каракулова К.К., заведующая;
Сейтжаппарова А.М. методист.

В Методических рекомендациях представлены рекомендации по вовлечению родителей в воспитательно-образовательный процесс дошкольных организаций.

Данные Методические рекомендации рекомендованы педагогам дошкольных организаций.

Методические рекомендации рассмотрены и рекомендованы Научно-методическим советом Института раннего развития детей МОН РК (протокол № 3 от 29 марта 2023 года).

Институт раннего развития детей, 2023 год

ПОЯСНИТЕЛЬНАЯ ЗАПИСКА

Привлечение родителей в воспитательно-образовательный процесс дошкольной организации является необходимой деятельностью в осуществлении воспитательного процесса.

На современном этапе особое внимание уделяется взаимодействию, сотрудничеству с семьями воспитанников, вовлечению их в воспитательно-образовательный процесс дошкольной организации.

На протяжении многих лет не уделялось особого внимания взаимоотношениям дошкольных организаций с семьей, вовлечению родителей в воспитательно-образовательный процесс, все вопросы по воспитанию, обучению и развитию детей решались самими дошкольными организациями. Данный принцип был изменен реформой в сфере дошкольного образования. В частности, это указывается в Законе РК «Об образовании» [1], Модели развития дошкольного воспитания и обучения в РК [2].

Расширились формы сотрудничества с родителями по воспитанию и обучению детей дошкольного возраста, изменилось отношение к семье со стороны государства и общества, изменилось содержание и форма взаимодействия, были использованы различные термины.

В Модели развития дошкольного воспитания и обучения вводится понятие «целостное развитие ребенка» и дается объяснение данному термину – «… физическое, психологическое, социальное, эмоциональное здоровье и безопасность ребенка, обеспечиваемые через создание условий для двигательной активности, полезного и полноценного питания, доброжелательных отношений и организацию развивающей среды» [2, с. 2].

Дошкольная организация является первым социальным институтом, первый воспитательной организацией, с которым родители вступают в контакт, где начинается их педагогическое просвещение и образование.

В методических рекомендациях рассматриваются теоретические основы вовлечения родителей в воспитательно-образовательный процесс дошкольной организации, а также практика взаимодействия родителей с детским садом.

Данный материал является инструментом и методическими рекомендациями для педагогов дошкольных организаций по вовлечению родителей в воспитательно-образовательный процесс организаций дошкольного образования.

ВВЕДЕНИЕ

В современном обществе семья и дошкольная организация имеют свои специфические функции и не могут быть взаимозаменяемыми. Родители-первые воспитатели. Они должны составлять основу нравственного, физического и интеллектуального развития личности ребенка в детстве. То есть для полноценного, личностного развития дошкольника необходима постоянная совместная деятельность со взрослым, что возможно только при участии семьи в его образовании. Семья становится субъектом, имеющим индивидуальное отношение к воспитательной и образовательной деятельности, занимающим определенное место в этой деятельности.

Одним из основных способов сотрудничества педагогов и родителей является организация совместной деятельности, при осуществлении которой родители участвуют в деятельности дошкольной организации и могут стать активными участниками образовательного процесса.

Участие в рамках взаимодействия является признаком достижения удовлетворенности субъектов взаимодействия совместной деятельностью, которая характеризуется согласованностью целей, распределением ролей и функций между участниками взаимодействия [3].

Инициатором взаимодействия дошкольной организации и семьи должно стать руководство и педагогический коллектив детского сада, для чего необходимо овладеть психолого-педагогическими технологиями для построения системы общения в системе "педагог – ребенок – родитель" [4].

Актуальность методических рекомендаций «Вовлечение родителей в воспитательно-образовательный процесс организаций дошкольного образования» обусловлена также тем, что «… воспитание и развитие начинается с самого раннего детства, что подтверждается научными выводами. При этом в воспитании детей большое значение должно иметь благополучная обстановка в семье, моральные качества родителей. Поэтому необходимо объединение усилий семьи и дошкольной организации для развития и воспитания детей» [2, с. 7].

Целью методических рекомендаций является оказание методической помощи педагогам по повышению заинтересованности и вовлеченности родителей в процесс развития ребенка.

Задачи: раскрыть основные подходы по вовлечению родителей в воспитательно-образовательный процесс организаций дошкольного образования; определить возможности участия родителей воспитательно-образовательном процессе детских садов; описать направления и формы вовлечения родителей в воспитательно-образовательный процесс организаций дошкольного образования.

Такое направление работы во взаимодействии с семьей, как вовлечение родителей в воспитательно-образовательный процесс организации дошкольного образования требует особой подготовленности со стороны коллектива организации дошкольного образования, а также желания родителей учиться вместе со своими детьми у педагогов и учить своих детей вместе с педагогами.

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ВОВЛЕЧЕНИЯ РОДИТЕЛЕЙ В ВОСПИТАТЕЛЬНО-ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЙ ПРОЦЕСС ОРГАНИЗАЦИЙ ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Семья с дошкольной организацией-два важных института социализации ребенка в раннем возрасте. Их воспитательные функции разнообразны, но их взаимодействие очень важно, для всестороннего развития ребенка.

Для ребенка предпочтение отдается семейному воспитанию, но родители не всегда поступают правильно, поэтому необходимо участие родителей в деятельности дошкольных организаций.

В детском саду необходимо создать условия, позволяющие родителям быть активными участниками образовательного процесса.

В результате взаимодействия родителей и педагогов возникают определенные отношения, которые являются внутренней индивидуальной основой взаимодействия. При согласовании целей, интересов, взаимном восприятии поведения субъектов взаимодействия наблюдается их активное участие в совместной образовательной деятельности.

Понятие вовлеченности трактуется по-разному, но при этом наблюдается общая закономерность, проявляющаяся в присутствии таких показателей: индивидуальный выбор субъектов взаимодействия (П. Л. Ландсберг), высокая мотивация к деятельности (А. Н. Леонтьев), творческий подход к деятельности (Н.А. Бердяев) [5].

Участие родителей в совместной деятельности и воспитательно-образовательном процессе с педагогами детского сада – лучший уровень взаимодействия по воспитанию и обучению детей.

Развивались идеи взаимодействия семейного и общественного воспитания в своих работах В. А. Сухомлинского. Он писал: «дошкольник почти полностью идентифицирует себя со своей семьей, раскрывая и подтверждая себя и других людей в основном через суждения, оценки и действия своих родителей. Поэтому задачи воспитания могут быть успешно решены, если школа поддерживает связь с семьей, если между воспитателями и родителями устанавливаются доверительные и кооперативные отношения» [6, с. 211].

В процессе взаимодействия между участниками воспитательного процесса (педагогами, родителями) возникают различные связи с их характеристиками (как показано в таблице 1):

- информационные;
- организационно-деятельностная;
- коммуникативные;
- управление и самоуправление

Таблица 1 – Связи между участниками воспитательно-образовательного процесса

№	Виды связей	Характеристика связей
1	Информационны	*Информационные связи* характеризуются обменом информацией у родителями и педагогом. Со стороны педагога может транслироваться информация для телей о положительных или отрицательных качествах ребенка, вляющихся при общении со сверстниками в повседневном общении, родители не всегда знают. Педагог может предоставить информацию родителям касательно зования и воспитания ребенка, которые могут оказаться полезными и есными для них. Родители со своей стороны могут ознакомить воспитателя с циями, достижениями или проблемами семьи в воспитании ребенка. Доверительность диалога будет достигнута только после новления информационного потока со стороны педагога. На этапе тной информации от родителей воспитателю необходимо ерживать взаимотношения с родителями, оставив активную роль телям. После обмена информацией педагог и родители могут совместно ить личность ребенка, приступить к формированию общей раммы воспитания в конкретном детском саду.
2	Организационно ельностные	*Организационно-деятельностные* связи проявляются в со стороны итателей как профессионалов, владеющих и знающих методы льзования средств воспитания, обеспечивающие достижение их й. Средства и методы подбираются в зависимости от особенностей итательной ситуации и при их использовании становятся формами, в ых родители получают возможность находиться в условиях гогического пространства. Педагоги создают основу для сотрудничества. В рамках выстраивания организационно-деятельностных связей у педагогом и родителями, педагогу необходимо предоставить телям возможность принимать участие в организации и проведении низованных деятельностей, а также праздников, согласно годовому у дошкольной организации.
3	Коммуникативн	В установлении *коммуникативных связей* ведущая роль отдается гогу. Его знания психологии, конфликтологии, способов живания коммуникации, являются главными направляющими при живании контактов с родителями. Желание родителей идти на акт, вступать в конструктивный диалог, вовлекаться в итательно-образовательный процесс и участвовать в совместных ах работы будут продолжением коммуникации, инициированной гогом ДО.
4	Управление и управление	*Управление и самоуправление* предполагает выстраивание системы модействия со стороны педагогов ДО, участие родителей в

		низации и реализации данной системы взаимодействия. Каждой дошкольной организации свойственно не только итывать ребенка, но и консультировать родителей в вопросах итания детей. Педагоги ДО выступают не только воспитателями й, но и партнерами родителей по их воспитанию.

Вовлечение родителей в воспитательно-образовательный процесс дошкольной организации требует разных подходов (Таблица 2) в силу определенных эмоционально-личностных характеристик родителей и профессиональной этики педагога:

– системный подход;

– деятельностный подход (А.Н. Леонтьев);

– диалогический подход (Ж.К. Исаева [7]).

Таблица 2 – Подходы при формировании вовлеченности всех участников воспитательно-образовательного процесса в дошкольной организации

№	Виды одходов	Характеристика подходов
1	Системны	Системный подход предполагает рассмотрение самостоятельных онентов – цели, субъектов, содержания, методов, форм, средств процесса модействия педагогов и родителей – как совокупности взаимосвязанных ентов. При реализации системного подхода во взаимодействии педагогов и телей, воспитательно-образовательный процесс происходит в рамках ой структуры.
2	Деятельно й	Формирование определенных качеств человека происходит через ельность. При этом формируются только те качества, которые ребованы данной деятельностью. Только деятельность способствует иванию человеком культуры, способов познания и способов бразования мира (А.Н. Леонтьев). Соответственно через деятельность ируются диалогические, эмоционально насыщенные отношения; ываются возможности реализации и развития собственных воспитательных ожностей, личных коммуникативных качеств, целостного развития ребенка субъекта совместной деятельности посредством вовлечения родителей в вую, творческую, образовательную и воспитательную деятельность. Для реализации данного подхода требуется специальная работа по модействию педагогов и родителей, чтобы педагоги и родители осознали и начали действовать с позиции субъектов познания и общения.
3	Диалогиче	В рамках *диалогического подхода* открываются новые возможности для модействия педагогов и родителей. Диалогический подход при реализации взаимодействия предполагает чие диалогической позиции педагогов и родителей, которая актуализирует остные функции педагогов и родителей, способствует совершению остного выбора, критическому восприятию, поиску творческого решения евших проблем. Диалог при организации взаимодействия родителей и педагогов ДО

		гает в транслировании конкретных знаний, умений и навыков, дает льс к познавательной деятельности, через обмен информацией, оценками и лами. При диалогическом подходе к взаимодействию характерны равноправные нерские отношения между педагогами и родителями, поиск коллегиальных обов решения назревших проблем в воспитании детей; особый ологический фон взаимодействия, основанный на понимании в диалоге видуальных качеств каждого участника; определенные условия шности взаимодействия (положительный эмоциональный настрой всех тников; ощущение значимости при выборе требований к содержанию, ам и методам воспитания и обучения ребенка).

Данные подходы обуславливают наличие определенных структурных компонентов взаимодействия педагогов и родителей в ДО: целевого, когнитивного, деятельностного (Таблица 3).

Таблица 3 – Компоненты вовлеченности родителей в воспитательно-образовательный процесс организаций дошкольного образования

№	Компоненты	Характеристика
	Целевой	– совместная целеустремлённость к достижению социально имой цели, которая выражается ценностно-смысловым единством педагогов и родителей в вопросах целостного развития нка; – тенденция к взаимодействию педагогов и родителей в илении создать атмосферу тождества интересов, основанную на муникативной культуре общения.
	Когнитивный	– получение родителями или наличие знаний у педагогов о менении способов и приемов взаимодействия, о распределении ций, о структуре руководства совместной Деятельностью; – психолого-педагогическая компетентность родителей в области итания детей-дошкольников; – опыт, полученный в рамках совместной деятельности с гогами и детьми ДО; – опыт делового сотрудничества и ответственности за совместные твия.
	Деятельностный	– совместная деятельность по вовлечению родителей в итательно-образовательный процесс в ДО.

Таким образом, использование разных форм взаимодействия участников единого процесса будут способствовать активному вовлечению родителей в воспитательно-образовательный процесс дошкольной организации.

ПРАКТИКА ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ ПЕДАГОГОВ И РОДИТЕЛЕЙ В ВОСПИТАТЕЛЬНО-ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ПРОЦЕССЕ ОРГАНИЗАЦИЙ ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Родители выступают как помощники воспитателя при организации определенных мероприятий в детском саду (согласно плану каждой организации ДО).

Примерные варианты сотрудничества и вовлеченности родителей в процесс:

– совместное творчество детей и родителей в творческих мастерских, которое формирует хорошие доверительные отношения между ними, оказывает положительное влияние на развитие ребенка и приучает его сотрудничать;

– родители играют роли сказочных персонажей во время праздников;

– выполняют совместно с детьми иллюстрации к сказкам в разной технике;

– изготавливают украшения для группы к праздникам;

– родители могут принимать участие в организации и проведении выставок различной тематики;

– помогают ребенку подобрать экспонаты на выставку, составить правильную речь;

– родители вместе с детьми могут выступать в качестве экскурсоводов на выставке;

– один раз в неделю одна из мам воспитанников проводит запланированное время со всей группой, каждая мама проявляет свои таланты и учит малышей тому, что умеет делать лучше всего («Аналар мектебі»);

– принмать участие в праздниках в детском саду.

Данные варианты сотрудничества и вовлеченности родителей в воспитательно-образовательный процесс могут варьироваться в зависимости от целей и задач Типовой учебной программы дошкольного воспитания и обучения, а также согласно годового плана дошкольной организации.

Рекомендуется примерный перечень разных форм участия родителей в воспитательно-образовательном процессе ДО (Таблица 4).

Таблица 4 – Примерный перечень разных форм участия родителей в воспитательно-образовательном процессе организации ДО

№	Формы участия родителей в итательно-образовательном процессе низации ДО	Вариации
1	Организация профилактической работы	– по защите детей от жестокого обращения; – по вопросам формирования у детей жительного самоощущения, включающего енность в себе и своих возможностях, в том, аждый из них хороший, что его любят.
2	Участие	– в играх, – эстафетах.

3	Учить детей	– игре в футбол, – хоккей, – снежки (двигательная деятельность).
4	Помощь в организации	– предметно-развивающей среды ДО; – участков для прогулок, – уроков мастерства (трудовая ельность).
5	Мастер-класс, опыты, игры	– с обычными предметами; – собирать пазлы; – показать сценки, стихотворные озиции (чтение литературных произведений, ализованная деятельность).
6	Совместно с детьми и воспитателями	– играть, – лепить, – печь, – беседовать, – изобретать, – мастерить, – сажать, – рыхлить, – красить.

Рекомендации для педагогов дошкольных организаций по вовлечению родителей в воспитательно-образовательный процесс:

1) взаимодействие с родителями желательно организовывать на разных этапах организованной деятельности;

2) вовлекать родителей в воспитательно-образовательный процесс рекомендуется постепенно, начиная от наблюдателя к организатору и ведущему;

3) педагогам необходимо помогать родителям овладевать педагогическими приемами сотрудничества с детьми дошкольного возраста;

4) формы взаимодействия могут быть разнообразными, главное при выборе формы, чтобы родители чувствовали свою незаменимость в воспитании и обучении детей;

5) педагогам необходимо максимально использовать таланты родителей воспитанников при выборе форм взаимодействия.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Разработка методических рекомендаций по вовлечению родителей в воспитательно-образовательный процесс организаций дошкольного образования обусловлена тем, что в процессе перестройки современного общества произошла смена ценностных ориентаций и нравственных идеалов. Это не могло не сказаться на такой сфере, как педагог-ребенок-родитель.

Взаимодействие организаций дошкольного образования с родителями, активное вовлечению родителей в воспитательно-образовательный процесс целесообразно именно в дошкольном образовании, так как этот возраст многие специалисты считают самым благоприятным для развития личности и формирования гармоничных взаимодействий с окружающим миром.

Методические рекомендации по вовлечению родителей в воспитательно-образовательный процесс организаций дошкольного образования призваны фокусировать внимание педагогов и родителей на формах взаимодействия детского сада с родителями, на способах организации совместной деятельности и общения педагогов, воспитанников и их родителей.

Вовлечение родителей в воспитательно-образовательный процесс ДО благоприятно влияет на объединение детей, родителей и педагогов в одну команду, установление между ними доверительных отношений, воспитание потребности делится друг с другом своими проблемами и стремления к совместному их решению.

Данные Методические рекомендации призваны оказать методическую помощь педагогам дошкольного образования по повышению заинтересованности и вовлеченности родителей в процесс развития ребенка, в целом, и по раскрытию основных подходов по вовлечению родителей в воспитательно-образовательный процесс организаций дошкольного образования, по определению возможностей и видов участия родителей в воспитательно-образовательном процессе детских садов, по описанию форм вовлечения родителей в воспитательно-образовательный процесс организаций дошкольного образования, в частности.

Таким образом, вовлечение родителей в воспитательно-образовательный процесс организаций дошкольного образования предполагает совместную работу по образованию и развитию детей, психолого-педагогическую поддержку родителей в вопросах образования и воспитания, повышение компетентности родителей в области здоровьесбережения, вовлечение семей в воспитательно-образовательный процесс организаций дошкольного образования, получение родителями знаний у педагогов о применении способов и приемов взаимодействия, полученный опыт в рамках совместной деятельности с педагогами и детьми, опыт делового сотрудничества и ответственности за совместные действия.

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ

1. Об образовании: Закон Республики Казахстан от 27 июля 2007 года № 319-III, с изм. 26.02.2023. – 2023. – (https://adilet.zan.kz/rus/docs/Z070000319).

2. Модель развития дошкольного воспитания и обучения: Постановление Правительства от 15 марта 2021 г. № 137. – 2021. – (https://adilet.zan.kz/rus/docs/P2100000137).

3. Гуманитарная сфера и права человека: Конвенция о правах ребенка 1989 г. (принята Генеральной Ассамблеей ООН 20.11.1989 г., ратифицирована третьей сессией Верховного Совета СССР 13.06.1990 г. – М., 1992. – С. 98-112.

4. Зверева О. Вовлечение родителей в образовательный процесс ДОО как составляющая взаимодействия с семьей // Дошкольное воспитание. – 2016. – №5. – С. 70-75.

5. Леонтьев, А.Н. Деятельность. Сознание. Личность. – М.: Смысл, Academia, 2005. – 352 с.

6. Сухомлинский В.А. Сердце отдаю детям. – М.,1989. – 153 с.

7. Исаева Ж.К. Общая теория диалога: Монография. - Павлодар: ПГПИ, 2012. - 155 с.

СОДЕРЖАНИЕ

1. Пояснительная записка 15

2. Введение 16

3. Теоретические основы вовлечения родителей в воспитательно-образовательный процесс организаций дошкольного образования 17

4. Практика взаимодействия педагогов и родителей в воспитательно-образовательном процессе организаций дошкольного образования 21

5 Заключение 23

6. Список использованных источников 24